

Buitenkant

Niet alles heeft kanten. Maar als iets een kant heeft, weet je zeker dat het er nog één heeft. Kanten komen in koppels. Voorkant en achterkant. Onderkant en bovenkant. Uitzonderingen zijn de overkant en de zelfkant. Voor wie zich afvraagt waar de zelfkant zich precies bevindt: ter hoogte van Sittard, net over de Duitse grens. Tussen 1949 en 1963 lag het in Nederland, net over de Duitse grens, maar het is voor 280 miljoen Mark terugverkocht. De spreekwoordelijke zelfkant is overigens afkomstig van de zijranden van geweven stof.

Als geometrische aanduidingen onthullen kanten vooral veel over de plaats waar de waarnemer zich bevindt. Na een oeverloze maar uiteindelijk overtuigende discussie over boven- en onderkanten, blijven er voor een echt objectieve waarnemer alleen nog maar buitenkanten en binnenkanten over. En van de binnenkanten wordt maar een klein deel ook daadwerkelijk waargenomen, dus de buitenkant kan geometrisch gezien worden als de über-kant, de kant die alle andere kanten overbodig maakt.

Een van de karaktertrekken die de diersoort mens voortdurend in moeilijkheden brengt is nieuwsgierigheid. Of verveling, net hoe je het noemen wilt. Wat we hebben, wat we kennen, wat we kunnen zien, het is nooit zo interessant als wat we missen, het onbekende, dat wat we niet kunnen zien. Het lijkt of mensen continu bang zijn dat ergens anders het echte feestje is, dat we eigenlijk voortdurend de boot missen. Wat er te zien valt, ja dat kennen we wel, maar wat gebeurt er van binnen? Geen mens die zich die vraag nooit stelt.

Daarom zijn mensen al eeuwen bezig met beesten opensnijden, grotten binnenwandelen, radio's openschroeven, om maar zoveel mogelijk te weten te komen over wat zich afspeelt aan de binnenkant van al die buitenkanten.

Het is voor mensen een obsessie. En fabrikanten spelen daar slim op in door al hun producten in verpakkingen te stoppen. Hetzelfde doen mensen die verjaardagskado's geven of mensen die prijswinnaars bekendmaken door briefjes uit envelopjes voor te lezen. Iets is pas de moeite waard als het eerst ergens in heeft gezeten. Omdat het zo heerlijk is om je door buitenkanten heen te werken.

Er is een goede verklaring voor het ontstaan van deze in de dierenwereld unieke eigenschap. De boosdoener is zoals bij zoveel menselijk gedrag de taal. En dan niet zozeer de taal waarmee we met anderen communiceren, daar is niets mis mee. Maar we gebruiken die taal ook om te denken. We hebben er een bewustzijn mee gecreëerd dat ons eigen lichaam degradeert tot een instrument. Door te gaan denken, in plaats van onze primaire instincten te volgen, hebben we een controlekamer voor onszelf gebouwd die alleen met een paar informatiekanaal verbonden is met onze buitenkant. En wie het idee heeft dat hij opgesloten zit in zijn eigen binnenkant en de wereld van binnen naar buiten waarneemt, die vermoedt vanzelfsprekend dat achter de buitenkanten die hij waarneemt ook iets anders schuilgaat. Onze minachting voor buitenkanten komt dus voort uit ons onvermogen om onze eigen binnen- en buitenkant als eenheid te zien. Konden we dat wel, dan hoefden we het onderscheid ook elders niet te maken en dan zou de weg openliggen naar een kantvrije wereld. Waarschijnlijk lukt dat alleen als we ook ophouden met denken. Maar van de andere Kant, de Immanuel Kant, mogen we juist nooit ophouden met denken.

Want in onze gedachten zetelt onze moraal, en als we daar afstand van doen wordt het helemaal een puinhoop op deze planeet.

Een kleine stap kunnen we echter wel zetten en dat is stoppen met het erg vinden dat we alleen buitenkanten zien. Als we van onze eigen gedachten soms al weinig begrijpen, wat halen we ons dan op de hals als we ons bezig gaan houden met gedachten van anderen. Laten we liever genieten van wat we zonder al die moeite kunnen zien en horen, dan is er al ruim voldoende te beleven. En laat iedereen dan verder zijn gedachten maar voor zichzelf houden. Leve de buitenkant!

